

Napravíme téměř vše

Asi každý z nás si už někdy omylem vymazal potřebný soubor z pevného disku. Ve většině případů je snadné ztracený soubor vrátit - stačí jenom použít ikonu Koš. Ale co dělat, jestliže byl soubor ztracen v důsledku systémové chyby nebo při mazání s použitím kláves Shift+Delete?

Ztratit informaci lze různými způsoby: vyčistíme-li Koš, místo toho, abychom z něho obnovili nutné soubory, nebo zadáme-li náhodou chybnou masku pro odstranění něčeho v MS-DOS. Pro uživatele, který tímto způsobem ztratil například velký dokument napsaný v MS Wordu, není příčina až tak důležitá. Po krátké chvilce nepozornosti je před ním těžký a dlouhý proces obnovení ztracené informace. Je však možné si značně ulehčit práci a obnovit zdánlivě navždy ztracené soubory pomocí speciálních nástrojů, které jsme se pro vás rozhodli tentokrát vyzkoušet.

Drive Rescue

Náš přehled začneme jediným programem, který je šířen zdarma. Budeme-li program Drive Rescue srovnávat s jinými účastníky našeho testu, ukáže se, že není prakticky v ničem horší než většina analogických placených programů, a občas je dokonce řádově lepší. Drive Rescue při startu a při odpovídajícím způsobu výběru disku nezačíná s bláznivou umíněností hledat všechny ztracené soubory a "brousit" harddisk, až z toho zaléhají uši. To se bude dít pouze v případě, že sami spustíte úplné skenování disku. Program korektně zvládá svůj úkol a při jeho práci jsme si nevšimli chyb nebo jiných nepříjemností. A protože Drive Rescue je navíc zdarma, dostal od nás ocenění Chip tip za poměr cena/výkon. Jediným minusem je absence jakékoliv pomoci ze strany autora. Webové stránky programu přestaly fungovat a samotná utilita se neobnovovala již od května minulého roku.

Recover 98

U tohoto programu je natolik chudá nabídka funkcí, že se vnučuje otázka, za co tvůrci programu vůbec žádají peníze. Tato utilita je vhodnější pro hledání ztracených souborů spíše v adresářích nevelkého objemu než například v kořenovém adresáři, kde se může proces hledání nepříjemně protáhnout. Zvláště to je patrné v případě, kdy s programem pracujeme na starším, pomalém počítači. Tvůrci programu nepředpokládali možnost prohlížení obsahu disku (jako v Průzkumníku Windows), zároveň ani nedoplňovali funkci "nasmícení" souborů s optimistickou předpovědí na obnovení. Proto místo toho, aby byly rychle nalezeny a obnoveny před chvílí odstraněné soubory, musí se relativně dlouho čekat, než program ukončí skenování celé vybrané oblasti disku. A pokud se vyhledávaný soubor nachází v kořenovém adresáři, bude nutné se ho ještě dlouho snažit najít mezi značně velkým seznamem zbytků souborů, které program našel. Tento problém můžeme překonat, zapojíme-li filtraci podle odpovídající extenze, ale ani to vás nezachrání před dlouhým čekáním na ukončení procesu skenování.

Recover4all

Tento program je blízký ideálnímu nástroji, který by rozhodně neměl ve vašich počítačích chybět. Jediným minusem, alespoň pro nás, je dost nudný proces skenování disku při jeho vybírání z průzkumníka Recover4all. I když ani to nelze považovat za velký nedostatek, protože na rozdíl od předchozí utility Recover4all po skenování nevysype na uživatele úplný seznam zjištěných souborů, ale ponechává možnost pohybovat se po stromě adresářů a podadresářů a nasvěcuje přitom ty soubory, které byly odstraněny nedávno a mají všechny šance být obnoveny. Přičemž po zevrubném skenování, s jehož prováděním se bude nutné smířit v každém případě, kontroluje program každý klastr pevného disku a na pozadí provádí ještě detailnější skenování, které je mimochodem možné přerušit v kterémkoliv okamžiku zmačknutím tlačítka Stop.

Kromě popsaných funkcí nebyly zjištěny žádné jiné. Celá práce s programem Recover4all spočívá v jednoduché posloupnosti: spustil, stiskl, obnovil. Program je distribuován jako demoverze a bez registrace obnovuje soubory velikosti maximálně 10 KB.

FileRevival

Dvojník utility Drive Rescue prokázal stejně jako jeho bezplatný konkurent velice dobré výsledky a nebyť ceny, mohl být spolu s ním postaven na stupeň vítězů. Program si žádné výtky nezasloužil. Odstraněné soubory, které FileRevival dokázal najít, se ukázaly vhodně zeleně "nasmícené". Existuje i

system vyhledávání. To znamená, že pokud znáte název ztraceného souboru, je velice snadné ho najít, program se nepřehrabuje v průzkumníku. Mimochodem, bez registrace program pracuje zásadně v demonstračním režimu a bez zavedení kódu je nemožné obnovit jakékoliv soubory.

Back2Life

Nejmenší program našeho přehledu (celkem 119 KB), který potěšil jednoduchostí řízení a kvalitou práce. Back2Life po výběru disk rychle oskenuje z hlediska ztracených klastrů a předkládá výsledek v klasickém, "dvouoknovém" rozhraní: vlevo je strom průzkumníka, vpravo adresáře a soubory. V tomto případě jsou v pravém okně zobrazeny jenom odstraněné soubory. Kromě toho má program možnost hloubkového skenování, dvě metody obnovování a systém hledání odstraněných souborů. Může také nabídnout předběžnou prognózu možnosti obnovení konkrétního souboru. Bez registrace může Back2Life obnovovat soubory o velikosti maximálně 10 KB.

EasyRecovery Professional

Po posouzení nejmenšího programu našeho přehledu přejdeme k programu největšímu. Ve srovnání s ostatními utilitami, jejichž velikost nepřevyšuje jeden megabajt, se zdá EasyRecovery se svými 31 MB jakýmsi monstrem. Mimochodem, cena této utility je neméně monstrózní - 499 USD. To úplně postačí k tomu, aby si většina běžných uživatelů šla hledat různé alternativy, kterých je naštěstí dost.

Nicméně tento program, nehledě na velikost a cenu, stojí za pozornost. Musíme poznamenat, že program je celým komplexem nástrojů pro obnovení souborů, diagnostiku a získání co nejúplnějších informací o pevných discích počítače. EasyRecovery může otestovat disky z hlediska stability práce či přítomnosti chyb a také zobrazit podrobnou informaci o objemu diskového prostoru, který zaujímají soubory a adresáře, přičemž to názorně ukáže formou diagramu.

Co se týká obnovení ztracených dat, zdá se, že se tvůrci programu snažili že všech sil, aby ospravedlnili neskutečně vysokou cenu programu. Za prvé, pomocí EasyRecovery je možno nejenom obnovit jakýkoliv ztracený soubor, ale i křísit narušené ZIP archivy, dokumenty MS Office, a dokonce i poštovní soubory Outlook Expressu. Taková nutnost může například nastat, když po havárii nemůže MS Word vlastními silami vrátit k životu neuložený dokument. Za druhé, v programu se předpokládá archivování systémových souborů dle rozvrhu a pro případ kritické havárie systému také vytvoření havarijních disket.

I přes tak obrovský počet možností v nás program zanechává poněkud stísněný pocit. Vždyť většinu jeho funkcí mohou nahradit malé bezplatné nástroje.

Užitečné rady

Chcete-li, aby nástroje obnovování mohly důstojně plnit své funkce, je nutno co nejčastěji (samozřejmě v rozumných mezích) používat program defragmentace, která přerovnává posloupné klastry, pokud byly rozesety na různých částech disku. Důležitá je také doba, která uplynula mezi odstraněním souboru a pokusem o jeho obnovení - čím víc času uplynulo, tím více je "šancí", že na ztracenou informaci systém již zapsal něco jiného.

A nakonec ještě jedna užitečná rada: Snažte se uchovávat zvláště důležité informace na ne příliš velkých discích - v tom případě vaše šance na to, že klastry budou zapsány na disk posloupným řetězcem, jeden za druhým, poněkud vzrostou.

Závěr

Ačkoliv existuje velké množství utilit pro obnovení ztracené informace, většina z nich je pro běžné uživatele poměrně drahá. V průběhu testování se ukázalo, že programy se mezi sebou, s výjimkou dvou až tří funkcí, prakticky neliší. Proto si myslíme, že bude spravedlivé první místo přidělit jedinému bezplatnému programu, konkrétně programu Drive Rescue. Je pravda, že jsme chvíli váhali, neudělíme-li první místo našemu monstrem EasyRecovery Professional, ale při vzpomínce na jeho cenu jsme se rozhodli držet původního názoru. Tím spíše, že bez mnoha jeho funkcí se lze obejít. Hodnocení programů je možné najít v souhrnné tabulce.

Pavel Šošin

Zápis informace

Dříve než začneme rozhovor o nástrojích na obnovu, zkusme si pro sebe ujasnit principy zápisu a odstranění souborů v systému FAT (File Allocation Table). Jak známo, jednotkou ukládání dat na disku se souborovým systémem FAT je klastr. Jeho velikost se mění v závislosti na objemu a konfiguraci pevného disku (od jednoho do několika desítek kilobajtů). Při zápisu a uchovávaní informace na harddisku může

být soubor uložen ne v jednom, ale v několika klastrech najednou. Souborový systém čísluje obsazené klastry určitým způsobem: první klastř souboru obsahuje číslo následujícího a tak dále. Velice často jsou klastry roztroušeny na disku chaoticky - takové soubory nazýváme fragmentované - a systém, který postupně načítá čísla klastřů, z nich doslova sbírá informaci.

Odstranění souboru

Budeme-li srovnávat čas, který zabere zápis souboru na disk, a čas nutný k jeho odstranění, ukáže se, že zápis se uskutečňuje relativně dlouho, ale k odstranění postačuje zlomek sekundy. Tady je samozřejmě možno vzpomenout na známé přísloví "Dvakrát měř, jednou řež". Odstranění se uskutečňuje rychle proto, že systém neničí informaci v souboru úplně, ale jednoduše smaže pouze první písmeno jeho názvu. Kromě toho se nulují všechna čísla klastřů (zachovává se pouze počáteční ukazatel). Potom jsou všechny klastry souboru vnímány systémem jako volné a mohou být použity pro uložení nové informace.

Obnovování

Žádný z programů, které jsou určeny k obnovení odstraněných souborů, nemůže zvládnout svůj úkol, pokud byly klastry souboru při zápisu rozházeny po celém disku. Naopak, obnovení s velkou pravděpodobností skončí úspěchem, jestliže byly klastry souboru na disku před odstraněním přímo jeden za druhým (tedy byly defragmentovány). Tím, že má program k dispozici ukazatel na počáteční klastř obnovovaného souboru, snímá program jeho obsah z odpovídajícího množství posloupných klastřů. Nesmí se však zapomínat, že čím více je soubor fragmentován, tím méně šancí je obnovit ho v původní podobě. Mimochodem, skoro všechny nástroje v našem přehledu dávají informaci o tom, jaké šance máte pro obnovení souboru.

Název	Drive Rescue	Easy Recovery Professional	Back2Life	Recover4All	Recover 98
Stránka	není již tvůrcem programu podporována	www.ontrack.com	www.grandutils.com/Back2Life	www.recover4all.com	www.ic-tech.com
Podmínky šíření	freeware	shareware	shareware	shareware	shareware
Cena [USD]	nejsou údaje	499	20	69	169
Operační systém	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP
Podpora systému souborů FAT	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32
Podpora NTFS	•	-	-	-	•
Hledání ztracených souborů podle šablony	•	•	•	•	•
Hledání ztracených klastřů	•	•	•	•	•
Plusy	bezplatné šíření, pohodlné rozhraní, práce s NTFS	nepřeberné množství funkcí	nevelký rozměr instalačního souboru, vhodné a pohodlné rozhraní	vhodné, pohodlné a přehledné zobrazování informací, práce s NTFS	rychlé skenování
Minusy	žádné jsme nenašli	zaujímá mnoho místa na pevném disku, vysoká cena	žádné jsme nenašli	pomalé skenování, bez registrace možné obnovení souborů do 10 KB	při práci není příliš stabilní, provádí plné skenování celého disku místo prozkoumávání zjevně smazaných souborů
Hodnocení	9	8	7	6	5